LIBRIS | We know books

Ieromonahul Dionisie Aghioritul

Pe urmele lui Hristos

Traducere din limba greacă:
Cristian Spătărelu

EDITURA EGUMENIȚA
2023

LIBRIS | We know books

Cuvinte ale ieromonahului Dionisie despre cartea lui, *Urma lui Hristos*

Carte cu titlul *Dumnezeiasca urmă a lui Hristos*, folositoare pentru sufletele creştinilor ortodocşi, care vor să ajungă în Împărăția de sus, împreună-stăpânind cu Hristos, Împăratul tuturor

Drumul spre îndumnezeire

Preabunul Dumnezeu ne-a creat „după chipul" şi „după asemănarea" Lui, după cum se spune în cartea *Facerii*[7]. Adică ne-a creat pe de o parte după chipul Său, iar pe de altă parte cu posibilitatea de a ne face asemenea Lui.

„După chipul lui Dumnezeu" înseamnă însuşirile dumnezeieşti cu care a fost înzestrat omul, diferit de toate făpturile lui Dumnezeu, cum sunt libertatea, nemurirea, conştiința, rațiunea, creativitatea, stăpânirea asupra tuturor făpturilor. „După chipul lui Dumnezeu" sunt toți oamenii, credincioşi sau necredincioşi, evlavioşi sau neevlavioşi, creştini sau de altă credință, ortodocşi sau eretici. Însă puțini năzuiesc a fi „după asemănarea lui Dumnezeu". Să cercetăm deci mai bine ce înseamnă a fi „după asemănarea lui Dumnezeu".

---

[7] *Şi a zis Dumnezeu: „Să facem om după chipul şi după asemănarea Noastră"* (*Facerea* 1, 26).

LIBRIS We know books

Pe scurt, după cum am spus deja, a deveni „după asemănarea lui Dumnezeu" este posibilitatea omului de a se asemăna cu Acela, de a se uni cu adevărat cu El, de a deveni dumnezeu după har. A deveni „după asemănarea lui Dumnezeu" înseamnă urmarea lui Dumnezeu de către om, după cum se înfăptuieşte aceasta de către sfinţii Bisericii noastre. Caracteristic este cuvântul de îndemn al Apostolului Pavel către Corinteni: *Fiţi următori ai mei, precum şi eu sunt al lui Hristos* (*I Corinteni* 1, 11). Pentru că omul care nu se luptă să umble pe urmele lui Hristos şi ale sfinţilor Lui, omul care este „după chipul lui Dumnezeu", dar nu se străduieşte să devină „după asemănarea Lui" nedreptăţeşte firea sa dumnezeiască şi zădărniceşte raţionalitatea sa, unică în toată zidirea.

La drept vorbind, cum se poate numi omul raţional atunci când acţionează ca făpturile iraţionale? Atunci când nu-L urmează pe Domnul, pe cât posibil, în smerenie, în blândeţe, în dreptate, în milostenie, în curăţie? Atunci când, dimpotrivă, urmează animalele necuvântătoare - leul în sălbăticie, cămila în ţinerea de minte a răului, lupul în răpire, vulpea în viclenie, şarpele în limba otrăvitoare, câinele în agresivitate, calul la trup, porcul în lăcomie?

După cum fiecare din animalele la care m-am referit are, să zicem aşa, o patimă caracteristică, la fel şi fiecare om are o răutate care-l stăpâneşte, un defect principal, o slăbiciune deosebită. Dacă nu

se va îngriji să biruiască la timp această slăbiciune, această patimă, atunci aceasta îl va stăpâni şi-l va înrobi. Şi atunci când omul este înrobit de o patimă, încetul cu încetul va fi înrobit şi de toate celelalte, încât va deveni următorul tuturor fiarelor în iraţionalitate şi răutate. Un astfel de om cu greu se va pocăi, cu greu va ieşi din mocirla patimilor şi a păcatului. Pentru a reuşi asta va avea nevoie de ajutorul Preamilostivului Dumnezeu, de sprijinul sufletelor evlavioase şi, mai întâi de toate, de nevoinţe personale aspre, făcute cu multă râvnă.

Începutul acestor nevoinţe este ascultarea de conştiinţă. Conştiinţa este o putere sufletească specială pe care ne-a dat-o Dumnezeu pentru a deosebi răul de bine. Este un glas lăuntric care, atunci când este curat, respinge păcatul şi aprobă virtutea. Deci atunci când conştiinţa ne înştiinţează că ceva este rău, să-l evităm. Iar când ne înştiinţează că ceva este plăcut lui Dumnezeu, să-l înfăptuim. Nesocotirea conştiinţei este pricina tuturor căderilor noastre duhovniceşti, pricina oricărui păcat. Iar dacă conştiinţa este nesocotită timp îndelungat şi sistematic, încetează să ne mai cerceteze pentru greşelile noastre. Devine nelucrătoare, amorţeşte, se obişnuieşte cu răul. Şi atunci ne asemănăm cu bolnavii aflaţi pe patul de moarte, pe care-i întrebi cum se simt şi îţi răspund că nu-i doare nimic. Atunci avem conştiinţa nesimţitoare, putredă.

Un om putred, oricât i-ai vorbi despre Dumnezeu şi diavol, despre virtuţi şi patimi, despre

LIBRIS We know books

Rai şi iad, n-o să-şi pună întrebări. Dimpotrivă, va fi deranjat, îi va displăcea şi se va înfuria. E ca un cioban fără minte, care se înfurie atunci când noaptea câinii de la stână latră, pentru că nu-l lasă să doarmă. Şi nu se gândeşte că, în cazul în care câinii tac şi se retrag, lupii care pândesc vor găsi ocazia să atace stâna şi să sfâşie oile.

Ca o noapte este viaţa pământească şi ca nişte lupi demonii vicleni, care caută prilejul de a bea sângele sufletelor noastre. Şi cu nişte câini ciobăneşti, care veghează şi latră, se aseamănă oamenii care ne dau sfaturi bune, ne îndeamnă la pocăinţă, ne arată calea lui Dumnezeu. Să nu fim deranjaţi atunci când ne vorbesc. Cuvintele lor sunt folositoare, binefăcătoare, mântuitoare. Pot ţine departe lupii închipuiţi şi ne pot deschide porţile Raiului.

Însă ce trebuie să facem concret pentru a deveni „după asemănarea lui Dumnezeu"? Mai întâi, să credem în Sfânta Treime, după cum corect ne învaţă Biserica noastră. Şi în al doilea rând să păzim poruncile evanghelice. Cu alte cuvinte, trebuie să avem credinţă puternică şi fapte bune. De altfel faptele arată şi credinţa. *Aşa şi cu credinţa: dacă nu are fapte, e moartă în ea însăşi,* spune Apostolul Iacov (*Iacov* 2, 17).

Cum se familiarizează omul cu credinţa? Prin Sfântul Botez, prin care intră în Biserică, precum şi prin toate celelalte Sfinte Taine, prin studierea Sfintelor Scripturi insuflate de Dumnezeu, prin învăţătura unor creştini luminaţi de Dumnezeu

şi, în fine, prin luminarea Sfântului Duh, care vizitează sufletele bune şi bine intenţionate.

Şi cum învaţă omul să săvârşească fapte bune, adică să păzească poruncile Domnului? Va învăţa şi asta studiind Sfintele Scripturi, dar şi ascultându-şi pe de o parte conştiinţa, iar pe de altă parte făcând ascultare de părinţii duhovniceşti experimentaţi, care cunosc voia dumnezeiască.

Oricum fiecare străduinţă a noastră, atât pentru dobândirea credinţei nezdruncinate, cât şi pentru săvârşirea faptelor bune, trebuie să fie însoţită de rugăciune din inimă la Dumnezeu pentru a primi ajutorul Lui. Prin rugăciune atragem harul Său atotputernic. Acesta ne întăreşte în neputinţa noastră, ne înflăcărează inima, ne luminează mintea, ne sporeşte râvna şi ne învredniceşte sufletul să biruiască patimile şi să devenim „după asemănarea lui Dumnezeu". Astfel creştinul, prin harul lui Dumnezeu şi prin lupta sa personală îndelungată şi stăruitoare, poate atinge scopul principal şi primordial al vieţii lui, îndumnezeirea.

„În Hristos v-aţi îmbrăcat!"

Dumnezeu, fraţilor, a creat cerurile, pământul, marea şi toate câte se află în ele[8]. Cerul l-a îmbrăcat în veşmânt albastru, împodobit cu soarele auriu, cu lună şi stele. Marea a acoperit-o cu

[8] Parafrază la *Faptele Apostolilor* 4, 24.

LIBRIS We know books

un covor nemărginit, albastru-verzui şi învăluRat, care ascunde sub el peşti şi plante variate. Pământul, de asemenea, l-a înfăşurat într-o rochie multicoloră, împodobită cu copaci şi flori sublime, brodată cu munţi şi lacuri minunate, presărată cu animale şi păsări.

După toate acestea, Preaînţeleptul şi Preabunul Creator l-a plăsmuit pe om, cel mai de sus şi cel mai frumos din toate făpturile Lui. Doar pe acesta l-a creat după chipul Său dumnezeiesc[9]. Doar pe acesta l-a făcut din trup de lut, prin care participă la lumea materială, şi din suflet noetic, prin care participă la lumea duhovnicească, asemănându-se îngerilor. Doar pe acesta l-a înzestrat cu slava nezidită şi cu harul Sfântului Duh, pe care i l-a insuflat Dumnezeu[10].

Însă prin atâtea daruri pe care omul s-a învrednicit să le primească de la Creatorul său cel iubitor, daruri care l-au făcut incomparabil mai presus de orice altă făptură, era în primejdie să fie stăpânit de mândrie. Pentru ca Dumnezeu să-l ferească de acest rău, i-a dat o mică poruncă, arătându-i şi consecinţa călcării ei: *Din toţi pomii din Rai poţi să mănânci, iar din pomul cunoştinţei binelui şi răului să nu mănânci, căci, în ziua în care vei mânca din el, vei muri negreşit!* (*Facerea* 2, 16-17).

În ciuda avertismentului clar al Domnului, omul a fost amăgit de diavol, care invidia fericirea

[9] Vezi *Facerea* 1, 20.

[10] Vezi *Facerea* 2, 7.

lui paradisiacă, şi a mâncat din pomul cunoştinţei binelui şi a răului. Astfel, a călcat porunca şi a trădat supunerea lui la voia dumnezeiască. Din ceasul acela au fost rupte cele trei legături puternice care-l ţineau unit cu Dumnezeu: credinţa, nădejdea şi dragostea[11]. Aşadar s-a îndepărtat de Acela şi a intrat sub puterea vrăjmaşului Său, diavolul.

În noua stare a căderii, omul a fost lipsit, cum era firesc, de harul Sfântului Duh, prin care ar fi putut să-şi împlinească menirea, să devină „după asemănarea lui Dumnezeu". Pierzând însă harul, a pierdut şi toate darurile lui dumnezeieşti. Din nemuritor a devenit muritor, din nepătimaş a devenit pătimaş, din stăpân, sclav, din fiinţă liberă, înrobită. Unitatea duhovnicească făurită de Dumnezeu între duh şi materie s-a rupt. Trupul i-a fost dat stricăciunii şi destrămării. Sufletul i s-a împuţinat şi întristat, ajungând după despărţirea de trup în iadul cel întunecat.

În iad au coborât şi au fost ţinute legate sufletele tuturor morţilor până la venirea mântuitoare a lui Hristos. Însă după ce Acela, Fiul şi Cuvântul lui Dumnezeu, S-a întrupat, a fost răstignit şi pus în mormânt pentru izbăvirea oamenilor de legăturile morţii, a coborât în iad. Acolo a propovăduit Evanghelia Lui şi a eliberat sufletele care au crezut în ea. După trei zile de la moartea Sa pe Cruce, a înviat. Iar după patruzeci de

[11] Vezi *I Corinteni* 13, 13.

LIBRIS We know books

zile S-a suit la ceruri şi a stat de-a dreapta Tatălui Său. Acolo se bucură de slava Lui dumnezeiască până la a doua venire a Sa pe pământ, când va judeca lumea.

Cu toate că Domnul S-a suit la ceruri, nu i-a lăsat pe credincioşii Lui orfani[12]. Mai întâi de toate a făgăduit că va fi împreună cu ei mereu, până la sfârşitul lumii[13]. A făgăduit de asemenea că li-L va trimite pe Sfântul Duh, Mângâietorul[14], după cum a şi făcut în ziua Cincizecimii[15]. Atunci Sfinţii Apostoli au primit harul Sfântului Duh, înţelepciune şi luminare, pentru a-L propovădui pe Hristos tuturor oamenilor, botezându-i în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh şi învăţându-i să păzească toate poruncile, după cum le spusese Domnul[16]. După aceea apostolii, prin punerea mâinilor lor pe capetele credincioşilor, au început să le transmită şi acelora Sfântul Duh[17].

Nimeni, desigur, nu putea şi nu poate să dobândească Sfântul Duh fără ca mai înainte să nu se fi botezat în numele lui Iisus Hristos. De aceea, încă din perioada apostolică Taina Mirungerii, prin care omul dobândeşte darurile Sfântului Duh, se săvârşeşte imediat după Taina Botezului.

[12] Vezi *Ioan* 14, 18.
[13] Vezi *Matei* 28, 20.
[14] Vezi *Ioan* 14, 16; 15, 26.
[15] Vezi *Fapte* 2, 1-4.
[16] Vezi *Matei* 28, 19-20.
[17] Vezi *Fapte* 8, 17; 19, 6.

Prin botezul său, creştinul scapă de păcatul strămoşesc şi renaşte duhovniceşte într-o nouă fiinţă îndumnezeită, se leapădă, după cum spunem, de vechiul Adam şi se îmbracă în cel nou, în Hristos[18], dobândind chipul dumnezeiesc curat şi nepătat, aşa cum a fost înainte de a se murdări de păcat. Astfel, omul devine moştenitorul lui Dumnezeu. *Câţi în Hristos v-aţi botezat, în Hristos v-aţi îmbrăcat. Voi sunteţi ai lui Hristos, sunteţi deci... moştenitori după făgăduinţă* (*Galateni* 3, 27 şi 29).

„În Hristos v-aţi îmbrăcat!"

Ce slavă, ce cinstire, ce binecuvântare, fraţilor! De vreme ce noi, toţi creştinii ortodocşi, ne-am botezat, L-am dobândit ca veşmânt pe însuşi Domnul! Şi de vreme ce ne-am îmbrăcat în Domnul, singurul nostru Mântuitor, dorinţa noastră sfântă şi scopul nostru statornic şi lupta noastră neîncetată să nu fie alta decât a deveni asemenea Lui.

Să urmăm, deci, trăirea divino-umană a Domnului. Să ne familiarizăm cu virtuţile Lui. Cu darurile Sfântului Duh, pe care le-am primit atunci când ne-am botezat şi am primit mirungerea, nu-i greu să reuşim acest lucru. Pe toate ni le-a dat Dumnezeu, şi har, şi putere, şi milă. Noi nu-i nevoie să punem decât bunăvoinţa noastră. Aceasta naşte pocăinţă mântuitoare. Aceasta insuflă râvnă dumnezeiască. Aceasta ne îndeamnă la lupta duhovnicească. În felul acesta putem să

[18] Vezi *I Corinteni* 15, 45.

LIBRIS We know books

dobândim virtuțile lui Hristos, mai ales pe cele trei principale: dragostea, smerenia şi ascultarea.

Domnul, din iubire infinită pentru chipul Lui căzut şi murdărit, pe care voia să-l mântuiască, S-a răstignit. Din smerenie adâncă, deşi era Dumnezeu preaslăvit, S-a făcut om lipsit de slavă. Din ascultare față de Tatăl Lui, ascultare făcută de bună voie şi liber, S-a răstignit pe Golgota.

Să păşim pe urmele lui Hristos, de vreme ce ne-am îmbrăcat în El, după cum ne sfătuieşte Apostolul Pavel: *Fiți dar următori lui Dumnezeu, ca nişte fii iubiți, şi umblați întru iubire, precum şi Hristos ne-a iubit pe noi, şi S-a dat pe Sine pentru noi, prinos şi jertfă lui Dumnezeu, întru miros cu bună mireasmă* (*Efeseni* 5, 1-2). *Gândul acesta să fie în voi care era şi în Hristos Iisus, Care, Dumnezeu fiind în chip... chip de rob luând, făcându-Se asemenea oamenilor, şi la înfățişare aflându-Se ca un om, S-a smerit pe Sine, ascultător făcându-Se până la moarte, şi încă moarte pe cruce* (*Filipeni* 2, 5-8).

Să-I oferim deci lui Hristos, fraților, iubire, smerenie şi ascultare, ca trei daruri neprețuite, precum darurile pe care I le-au oferit cei trei magi: în loc de aur, cel mai prețios dintre toate metalele, iubirea, cea mai mare dintre toate virtuțile; în loc de tămâie bine mirositoare binecuvântata smerenie, care ca o tămâie îmbătătoare este primită de Dumnezeu; şi în loc de smirnă ascultarea binevoitoare de voia şi poruncile Lui. Dintre aceste virtuți cel mai mult la dragoste să năzuim şi s-o cultivăm. Aceasta este temelia şi

acoperişul, începutul şi sfârşitul, alfa şi omega izbânzilor dumnezeieşti. Aceasta este legătura tuturor şi conduce la desăvârşire[19]. Aceasta este împlinirea desăvârşită a poruncilor lui Dumnezeu[20], *căci toată Legea se cuprinde într-un singur cuvânt, în acesta: Iubeşte pe aproapele tău ca pe tine însuți* (*Galateni* 5, 14).

Prin iubire, deci, să arătăm că ne-am îmbrăcat cu adevărat în Hristos, că suntem următori credincioşi şi ucenici adevărați ai Lui. *Întru aceasta vor cunoaşte toți că sunteți ucenicii Mei, dacă veți avea dragoste unii față de alții* (*Ioan* 13, 35). Pentru că şi Acela, Dumnezeu fiind, este iubire[21].

Boala şi vindecarea sufletului

De nimic altceva nu se teme omul mai mult decât de moarte. De aceea nu se împuținează la suflet şi nu se sperie doar atunci când viața lui se află în primejdie, dar şi când vede că un semen de-al său moare. „Taină cu adevărat înfricoşătoare este moartea", după cum spune Sfântul Ioan Damaschinul. Aşadar e lesne de înțeles de ce facem tot ce e posibil pentru a ne feri, sau mai bine-zis pentru a îndepărta moartea. Astfel, îndată ce ne îmbolnăvim alergăm la doctori, luăm medicamente scumpe, facem operații dureroase,

[19] Parafrază la *Coloseni* 3, 14.
[20] Parafrază la *Romani* 13, 10.
[21] Parafrază la *I Ioan* 4, 16.